

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1248293/5

בבית הדין הרבני אזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב מאיר כהנא – אב"ד, הרב שלמה צור, הרב דניאל גודיס

התובעת: פלונית

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רות אשרף ממון)

הנדון: הגדלת מזונות עקב יציאת האב לחו"ל והפסקת הסדרי שהות

פסק דין

בפני ביה"ד תביעת האם להגדלת מזונות הילדים, עקב יציאתו של האב לחו"ל והפסקת הסדרי השהות.

רקע עובדתי ומשפטי בקצרה

הצדדים נישאו בשנת תש"ע (2010), והתגרשו כדמו"י בתאריך ה' בכסלו תש"פ (03.12.2019). לצדדים שלושה ילדים משותפים, כיום בני 10, 9 ו-6.

בהסכם הגירושין, אשר קבל תוקף של פס"ד ביום הגירושין, נקבעה משמורת בידי האם. הסדרי שהות עם האב נקבעו למפגשים פעמיים בשבוע בשעות 17:00-19:00 ולינה כל שבת שנייה, שבועיים בחודש אוגוסט, ומחצית החגים.

מזונות נקבעו בסך 1,500 ש"ח לכל ילד, סה"כ 4,500 ש"ח, כולל מדור, בתוספת מחצית הוצאות רפואיות חריגות, ומחצית חוגים ו/או הוצאות חינוך.

בסעיף 1.5. בהסכם הגירושין נקבע:

"התחייבות האב לתשלום דמי המזונות יהיו תקפים גם במקרה של שינוי נסיבות מהותי, ולא יופחתו בשום שלב ובשום מקרה."

כשלושה שבועות וחצי לאחר סידור הגט, נסע האב לארה"ב ולא חזר מאז. לדבריו, הוא מנסה להשיג אישור ("גריין קארד"), אשר יאפשר לו עבודה מסודרת שם.

ביום 2.2.2022 הגישה האם בשם הילדים תביעה להגדלת מזונות עד לסך 10,000 ש"ח לחודש. התקיים דיון ביום כ"ו באדר תשפ"ב (27.02.2022). בדיון השתתפו האם (אשר היא עו"ד במקצועה ומייצגת את עצמה) וב"כ האב. בעקבות הדיון, ניתנה החלטה ביום ל' באדר א תשפ"ב (03.03.2022) לתוספת של 500 ש"ח כמזונות זמניים לששה חודשים, 2-7/2022.

התקיים דיון נוסף ביום א' בסיון תשפ"ב (31.05.2022), ובסופו הוחלט על הגשת סיכומים. הוגשו סיכומי שני הצדדים, וכעת ניתנת הכרעת הדין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עיקרי טענות הצדדים

עיקר טענות האם

- האב הפר את הסכם הגירושין באי-קיומם של הסדרי הראייה, וכן לא עמד בהבטחותיו בעל פה בעת נסיעתו לפרנס את ילדיו בריווח ולשלוח סכומים של כ-1,000\$ כל שבוע.
- היעדרותו המוחלטת של האב מאז שטס לארה"ב מהווה "שינוי נסיבות מהותי" המצדיק את התערבות ביה"ד בגובה המזונות שנקבעו בהסכם, ואת הגדלתם. התובעת הפנתה בעניין זה אל דברי כב' השופטת שלי אייזנברג בתמ"ש (חיפה) 29910-10-13 ש' ד' ין נ' י' ד'.
- היעדרות האב גורמת לאם הוצאות ישירות נוספות, פוגעת ביכולת השתכרותה, וגם מטילה עליה נטל מוגבר בטיפול בילדים כמשמורן יחידי.
- האב מסתיר מידע מהאם ומביה"ד בנוגע להשתכרותו בחו"ל ולרמת חייו. האב עבד בישראל כרתך וכצלם, וכשעבר לארה"ב תכנן לקחת עמו את הרתכת. מדובר בעבודות שאפשר לעבוד בהן בכל מקום, ובתחומים שבהם ניתן לקבל תשלום במזומן.
- על כן יש לקבוע שמזונות הילדים יעמדו על סך 10,000 ש"ח למפרע מיום 1.1.2020.
- עוד טענה האם כי יש לחדד בפסק הדין את פירוט המחציות שבהן חייב האב מכוח הסכם הגירושין הנ"ל, ולקבוע כי הוא כולל שכר לימוד, וכי האב חייב לשלם את שכר הלימוד למפרע עבור שנה"ל תשפ"א-תשפ"ב.

עיקר טענות האב

- יש לדחות על הסף את בקשת האם להגדלות מזונות כיון שהיא הוגשה ללא אסמכתאות על הוצאות הקטינים בפועל, בסכום מוגזם של 10,000 ש"ח.
- אישורי הכנסותיה של האם נראים בלתי הגיוניים.
- עניין מזונות הקטינים נקבע בהסכם גירושין כולל, ואין שינוי נסיבות היורד לשורש גובה המזונות.
- הסכם הגירושין נערך ונוסח בשעתו ע"י האם, כך שהיא אינה יכולה לטעון שהיא לא לקחה בחשבון את צרכי הקטינים. בהסכם נקבע סך 4,500 ש"ח כולל מדור ואחזקתו. איך טיפסו פתאום צרכי הקטינים לסכום של 10,000 ש"ח?
- האם מקבלת את קצבת הילדים ומענק לימודים לכל קטין באוגוסט, כך שאין לחייב את האב על ציוד לימודי.
- לטענת האב, שינוי נסיבות חל בכיוון הפוך להפחתת דמי המזונות, מכיוון שאין לו השתכרות כלשהי כעת. אך כיוון שסעיף 1.5 הנ"ל מונע טענה זו, מבין האב שהוא אינו יכול להגיש תביעה על כך. מאותו טעם, לטענת האב, גם האם אינה יכולה לעשות זאת.
- ביחס למצבו של הכלכלי, ובנסיבות הענין של מקום מגורי הקטינים, גילם, חוק חינוך חובה חנים, וכו', סך 1,500 ש"ח לכל קטין בתוספת מחציות, הוא סכום סביר ביותר. כך שגם אילו בוטל הסכם הגירושין, וביה"ד היה נדרש לקבוע את המזונות מחדש, זו היתה התוצאה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- הורי האב, המתגוררים בישראל, מארחים את הילדים בשבתות וחגים כפי יכולתם, ואמו שוהה איתם בעת הצורך כאשר האם עובדת.
- לטענת האם שאין לה יכולת כלכלית, היא עורכת ימי הולדת, חוגים יקרים וטיולי חו"ל?
- האב מסכים לחיובו במחצית הוצאות חינוך וחוגים לפי תעריפי מתנ"ס וגופים ציבוריים, ואף לשני מחזורי קייטנות בתעריפי מתנ"ס, והוא מסכים להעביר את התשלום ישירות לנותני השירות.
- יש לדחות על הסף את דרישת האם לפסיקת הפרשים על שנים שעברו.

דיון

א. בסיס המזונות

אכן, לא הובאה כל ראיה לשינוי נסיבות מהותי בבסיס המזונות שנקבע בהסכם.

שני הצדדים לא הביאו אסמכתאות ברורות לגבי הכנסתם השוטפת כעת. ב"כ האב לא הציג כל נתונים לגבי הכנסתו, ולא הציג כל אסמכתא לטענתו שהוא עדיין לא השיג גריין קארד ולכן אין לו משכורת מסודרת. מכל מקום, טענת ב"כ האב שאינו עובד כלל אינה נראית, שהרי אילו כך היו פני הדברים מסתבר שהוא היה חוזר כבר לארץ, ולא היה עומד בתשלומי המזונות הקיימים ובתשלום לעו"ד.

מאידך, טענת האם שרק כעת היא פתחה משרד, ושכל הכנסותיה (לפני נישואיה) מסתכמות בכ-100,000 ש"ח לשנה, כך שנשאר לה נטו של כ-20,000 ש"ח לשנה גם היא אינה נראית, שכן מתוך פירוט ההוצאות שהציגה בהתראתה באב לכך שהיא תפנה להליכי הוצל"פ, נראה שהיא אינה חיה חיי עוני, והיא מוציאה על הילדים ביד רחבה. בנוסף, גם אם אכן הכנסתה כיום נמוכה, הצפי הוא שפעילותה תגדל עם הזמן, וכך גם הכנסותיה.

נמצא שלא הוגשה כל ראיה להורות על שינוי נסיבות מהותי ביחס לבסיס המזונות שנקבע בהסכם (שיש לציין שהם בגדר הסביר, אם כי נוטים קצת לצד הנמוך בכך שהסכום הנקוב בהסכם כולל גם מדור).

לכן יש לדחות את תביעת האם להגדלת מזונות מ-4,500 ש"ח לסך מופרז של 10,000 ש"ח, ויש לדון רק בתוספת העלות שנגרמה לאם כתוצאה מהיעדרות האב.

ב. תוספת להיעדרות האב ואי-קיום הסדרי שהות

מאידך, אין ספק שנסיעתו של האב לחו"ל, והיעדרותו כליל למשך יותר משנתיים וחצי מהווה שינוי נסיבות מהותי וקיצוני לעניין הסדרי ההשות וכלכלת הילדים בזמנים אלו. בדברי האם בכתב תביעתה ובסיכומיה, הובאו דבריה של כב' השופטת שלי אייזנברג, שהעדר קיום הסדרי שהות מהווה "שינוי נסיבות מהותי" בסך המזונות. הדבר פשוט מצד עצמו, גם ללא אסמכתא משפטית כלשהי.

כאמור לעיל, לפי הסכם הגירושין, נקבעו הסדרי שהות עם האב של שני מפגשים בשבוע משעה 17:00 עד 19:00, האמורים לכלול מן הסתם ארוחת ערב. עוד נקבעה לינה אצל האב בכל שבת שנייה, שבועיים במהלך חודש אוגוסט, ומחצית החגים. בהיעדרות האב, נופל נטל גידול

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הילדים כליל על האם. לכן, על האב להשלים לאם לפחות את ההוצאות שמוציאה האם עבור הזמנים שנקבעו כהסדרי השהות שלו עם הילדים, מכיוון שבנוסף להוצאותיה של האם בזמנים שנקבעו לה, היא צריכה כעת לכלכל את הילדים ולטפל בהם בזמנים אלו במקומו.

אמנם ביה"ד אינו רואה בהיעדרותו של האב עילה לביטולו המוחלט של ההסכם, לא מחמת שינוי נסיבות, לא מחמת הפרה יסודית, ולא מחמת הטעייה מכוונת. [נציין כי ביה"ד אינו מתרשם שיש בסיס לטענה, כי מדובר בהטעייה מכוונת בעת כריתת ההסכם, וכי האב כבר גמר בליבו טרם כריתת ההסכם, להשאיר את האם לבדה עם הילדים ולעבור לחו"ל. מעיון בפרוטוקולים ובסיכומים נראה כי גם האם אינה טוענת זאת.] אך בהחלט יש בכך שינוי נסיבות מהותי בייחס לאותם הזמנים שבהם נקבע בהסכם הגירושין שהילדים ישהו עם האב, ושינוי זה דורש עדכון בגובה המזונות שהוסכם וקבל תוקף פס"ד.

ג. משמעותו לענייננו של סעיף 1.5. בהסכם הגירושין

נזכיר עוד שטענת האב להדדיות בחוסר האפשרות להורות על שינוי נסיבות מכוח סעיף 1.5. הנ"ל, אינה מתקבלת על דעת בית הדין. זאת מכיוון שבהסכם הגירושין מודגש שהתחייבות האב תקפה גם בשינוי נסיבות, וההסכם מסביר מיד: "לא יופחתו בשום שלב ובשום מקרה". ומכללא, שייתכן להוסיף בהתאם לשינוי נסיבות.

בנוסף, כפי שהסברנו לעיל, בנידון דידן סבור ביה"ד שאין צורך בדקדוק זה בלשון ההסכם, מכיוון שבית הדין אכן אינו רואה בנ"ד שינוי נסיבות המצדיק שינוי בבסיס המזונות. אך שינוי בהסדרי השהות, המטיל על האם הוצאות למזונות הילדים בזמנים של האב, אינם יכולים שלא לגרור חיוב במזונות עבור זמנים אלו. לעניין זה, גם שינוי בכיוון השני, דהיינו הפחתה משמעותית של זמני השהות של הילדים עם האם, כגון במקרה שהאם היתה עוברת להתגורר בעיר מרוחקת, והאב היה מגדל את הילדים רוב הזמן, לא היה סעיף 1.5. מונע את הפחתת המזונות, מכיוון שהאב היה נותן לילדים מזונות בפועל בשעות אלו, שבהן היו אמורים הילדים לשהות עם האם.

על כן אין באמור בסעיף 1.5. הנ"ל משום מניעה להגדיל את המזונות או להקטיןם, בהתאם לשינויים בהסדרי השהות.

ד. חישוב המזונות עבור שעות השהות עם האם בזמנים הקבועים לשהות עם האב

בחישוב עלות ריאלי, יש לחשב את תוספת העלות לצרכי מזונות הבסיס של כל מפגש צהרים וארוחת ערב לשלושת הילדים בסך 50 ש"ח, כל סופ"ש בסך 200 ש"ח, וכל שבוע בחודש אוגוסט בסך 1,000 ש"ח. נמצא, במהלך השנה, עבור כ-100 מפגשים אחה"צ סך 5,000 ש"ח, כ-25 סופ"ש 5,000 ש"ח, עבור מחצית חגי השנה 1,200 ש"ח, ושבוועיים בקיץ סך 2,000 ש"ח, סה"כ 13,200 ש"ח תוספת במהלך השנה [מכיון שחישבנו את השבועיים בחודש אוגוסט בנפרד, חישבנו בהתאם רק 100 מפגשים ו-25 סופי שבוע, ולא 104 מפגשים ו-26 סופ"ש].

נמצא, שבחישוב שנתי, יש להוסיף בממוצע למזונות שבהסכם סך 1,100 ש"ח לחודש, כלומר, להגדיל את גובה המזונות החודשי לסך 5,600 ש"ח לחודש.

לפיכך, ביה"ד קובע כי עקב נסיעתו של האב לארה"ב והטלת כל עול כלכלת הילדים על האם, יתווסף לסכום המזונות שנקבע בהסכם סכום של 1,100 ש"ח, סה"כ 5,600 ש"ח לחודש.

זאת בנוסף, כמובן, למחציות אשר האב חייב בהן מכוח הסכם הגירושין.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ה. חישוב למפרע

ביה"ד קובע שהתוספת הנ"ל תהיה למפרע מיום התביעה, כלומר החל מ-2/2022. אמנם העלות הנוספת החלה כמעט באופן מיידי לאחר הגירושין, אך נראה שהאם מחלה בהתחלה על התוספת, כנראה מתוך תקווה שהאב יחזור ו/או יוסיף מעצמו על הסכום שנקבע כפי שהבטיח, לדבריה. אולם, מעת הגשת התביעה להגדלת המזונות, ברור שהיא כבר אינה מוחלת, ולכן יש לבצע את ההגדלה למפרע מאז.

מכיוון שלפי פסק הדין למזונות זמניים מיום ל' באדר א תשפ"ב (03.03.2022) נקבעה תוספת של 500 ש"ח למשך ששה חודשים (2-7/2022), נמצא שיש להוסיף כעת למפרע 600 ש"ח לחודשים אלו, סה"כ 3,600 ש"ח עבור החודשים 2-7/2022, ועוד 1,100 ש"ח עבור כ"א מחודשים 8-11/2020, סה"כ 8,000 ש"ח חיוב למפרע. [אם האב המשיך לשלם את התוספת בסך 500 ש"ח גם אחרי תום תוקף פסק הדין למזונות זמניים גם בחודשים 8-11/2020, כי אז יש לנכות 2,000 ש"ח מסכום החיוב למפרע הנ"ל, ועל כן הוא יעמוד על סך 6,000 ש"ח].

מכיון שלא התקבל מידע על השתכרות האב בחו"ל, ויכולתו הכלכלית כעת, ביה"ד פורס את הסכום הנ"ל ל-12 תשלומים של 666 ש"ח, בנוסף לסכום המזונות השוטפים האמור לעיל. [אם האב המשיך לשלם את התוספת בסך 500 ש"ח גם אחרי תום תוקף פסק הדין למזונות זמניים גם בחודשים 8-11/2020, יש לפרוס ל-12 תשלומים של 500 ש"ח].

ו. מחציות

בראייה קדימה, על האם לדאוג לדיווח סדיר מול האב בענין המחציות, בצירוף קבלות. ב"סעדים הנדרשים" של סיכומי האם (סעיף 70) בקשה "לחדד לאב את מהות המחציות בהם חייב". מתוך הרשימה הארוכה אשר מנתה האם שם, נראה שיש צורך עבור שני הצדדים יחד להגדיר את המחציות שיש לחייב בהם את האב. האם ביקשה לחייב את האב ב:

"שכ"ל, ועד הורים, טיולים מבית הספר הנגבים בנפרד, ימי הולדת, צהרונים, חוגים, הוצאות רפואיות חריגות, נופשים אחת לשנה לפחות וכיוצא בזה."

לשון ההסכם הוא (סעיף ד):

"לגבי הוצאות רפואיות חריגות ו/או כל הוצאה חריגה שאינה מכוסה ע"י קופ"ח, כמו כן תשלום עבור חוגים ו/או הוצאות חינוך וכדומה – ישולמו ע"י ההורים שווה בשווה."

מובהר לגבי הוצאות רפואיות שמדובר בהוצאות חריגות, אך ביחס לחוגים והוצאות חינוך לא מבואר במה מדובר. לכן יש לקבוע כפי המקובל בזה, והיינו חוג אחד לכל ילד. יש לקבל בזה את טענת ב"כ האב שיש לחשב את החוגים לפי עלות מתנ"ס, וככל שתבחר האם וילדיה להשתתף בחוג פרטי יקר יותר, אין לחייב את האב לשלם את מחציתו אלא לפי התעריף הנ"ל.

כמו כן, בעניין הקייטנות הנזכר בסעיף ז בהסכם, יש לחייב רק כפי עלות קייטנת מתנ"ס, ולפי הסכמת ב"כ האב בסיכומיה, יש לחייבו לשני מחזורי קייטנה.

גם בעלות מחצית הצהרון האב חייב, מכיוון ששעות הטיפול בילדים אחר תום הלימודים מוטלות גם על האב.

אולם, אין לחייב עבור ועד הורים, ימי הולדת ונופשים. הוצאות אלו הינן הוצאות חינוך שוטפות הכלולות בדרך כלל בסכום המזונות. כך גם באשר לשכר הלימוד לבית הספר, כל עוד מדובר בשכר לימוד שגרתי, ולא במוסד ייחודי שאליה נדרשות הוצאות מיוחדות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מכאן ולהבא, על האם להגיש לאב באופן שוטף פירוט מסודר של המחציות בהתאם לנ"ל, וככל שירצה האב לשלם ישירות לנותני השירות, והדבר ניתן לביצוע באופן מעשי, האב רשאי לשלם ישירות לנותני השירות. אולם כאשר הדבר אינו מעשי, על האב לשלם לאם מחצית ממה שהיא מוציאה, מול קבלה על תשלום בפועל. [ביה"ד ממליץ לאב לפעול בדרך זו. היא מעשית יותר, בדרך כלל, כשאחד ההורים זמין וקרוב, והשני רחוק, ובמיוחד כשיש הפרשי שעות המקשים על התקשורת הישירה בין ההורה הרחוק גיאוגרפית לבין נותני השירות.]

מכיוון שהמחציות מעוגנות בהסכם הגירושין, האב חייב בהן למפרע גם לפני הגשת התביעה להגדלת מזונות, אולם יש מקום להיעתר לבקשת האב, לחייבו על מחציות חוגים וחינוך שלא שילם לשנים 2021 ו-2022, בעלות נומינלית ללא הצמדה וריבית. האם רשאית לפנות להוצל"פ בעניין זה, אולם טוב תעשה אם היא תקדים ותמציא לב"כ האב רשימה מסודרת על כך עם ההוצאות והסכומים המדויקים, בצירוף אסמכתאות של קבלות על תשלומים.

הואיל והאם נושאת לבדה בהוצאות החינוך השוטפות, שכר הלימוד, ספרי הלימוד ומכשירי הכתיבה, מענק הלימודים הניתן לאמהות חד הוריות מן המל"ל בתחילת שנת הלימודים, לא יקוּוּ מסכום הוצאות החינוך, שהאב נושא במחציתן.

מסקנה

לאור כל הנ"ל, ביה"ד קובע:

א. האב ישלם לידי האם למזונות הקטינים סך 5,600 ש"ח ש"ח מדי חודש (ולא 4,500 ש"ח כאמור בהסכם הגירושין), 1,866 ש"ח לחודש לכל ילד, בתוספת מחציות כאמור בהסכם הגירושין, החל מיום 1.2.2022.

ב. הפרש החיוב למפרע, שהוא סך 8,000 ש"ח, כמוסבר בסעיף ה' בגוף פסק הדין לעיל, ישולם ב-12 תשלומים חודשיים שווים של 666 ש"ח.

מובהר כי אם בינתיים שולמו כספים נוספים, יערכו הצדדים בעצמם, או באמצעות רשם ההוצל"פ, חישוב עדכני. הסיבה שביה"ד ערך את החישוב בגוף פסק הדין, היא לצורך פריסת התשלום באופן המאפשר לאב לעמוד בתשלום זה, ללא הצמדה וריבית. למותר לציין כי רשם ההוצל"פ מוסמך על פי החוק לקבוע חלוקת תשלום אחרת על פי עקרונות אלו.

ג. האב חייב במחצית הוצאות רפואיות חריגות, וכן במחצית חוג בעלות מתנ"ס לכל ילד, מחצית שני מחזורי קייטנה בעלות מתנ"ס, ומחצית צהרון. אך לא בתשלום ועד הורים, ימי הולדת ונופשים.

ד. על האם להגיש לאב להבא באופן שוטף פירוט מסודר של המחציות בהתאם לנ"ל. זכות האב לשלם ישירות לנותני השירות אם הדבר מעשי. למותר לציין כי אם תטען האם שהאב לא שילם ישירות לנותני השירות, והיא נאלצה לשלם לבדה, יהיה על האב להמציא אסמכתאות לכך שהוא אכן שילם, ובהעדר אסמכתאות הוא יחויב להשיב לאם את המחצית ששילמה עבורו.

ה. האב חייב בתשלום מחציות חינוך של שנים 2021-2022 שלא שולמו.

פסה"ד ניתן לפרסום בהשמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניתן ביום כ"א במרחשון התשפ"ג (15/11/2022).

הרב דניאל גודיס – דיין

הרב שלמה צרור – דיין

הרב מאיר כהנא – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה